

ובחרת בחיים

גיליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים נושא תורני מרתק לאור דברי האור החיים

בביאורו לפסוק (דברים כא, טו):
"וְהָיָה כִּי־יִהְיֶה הַנֶּחֱלָל אֶת בְּנֵי
אֶת אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ, מִתִּיחֶס
רָבֵנוּ לְדַעַת הַמּוֹבָאֵת בַּחז"ל -
כִּי זָכָא הָאָדָם לַהּוֹרִישׁ לְאַחַד
מִבְּנָיו יוֹתֵר מִחֻלְקוֹ הָרָאוּי לוֹ
מַעֲיָקָר הַדִּין עַל פִּי פֶרֶשֶׁת
נַחֲלוֹת.

מקור הדברים במשנה (בבא
בבא קט, א), שם מובאת
מחלוקת תנאים בנוגע
לשינוי במתכונת הירושה
כפי שנקבעה בתורה. לדעת
רבי יוחנן בן ברוקה, אין כל
מניעה בכך, כל עוד היורש
בפועל הינו אדם הראוי
ליורשו. אכן חכמים חולקים
עליו בנקודה זו, וסבורים
כי אף באופן זה אין הדבר
אפשרי.

להלכה נפסק כרבי יוחנן בן
ברוקה, וכך הובא בשלחן
ערוך (ח"מ רפא, א): "אבל אם
היו לו יורשים רבים, כגון
בנים רבים או אחים או
בנות, ואמר כשהוא שכיב
מרע: 'פלוגי אחי יירשני
מכלל אחיי', או: 'בתי פלונית
ירשני מכלל בנותיי', דבריו
קיימים".

למעשה מקובל היה לאורך
הדורות לכתוב צוואה
הקובעת את אופן חלוקת
נכסי המת, גם אם איננה
תואמת במדויק לדיני
הנחלה. זאת על פי הגדרת
חלוקה מסוג זה בתור 'מתנה
מחיים' ולא 'ירושה' [בענין
זה ראו הנידונים ושיטות,
ואכמ"ל].

שולחן שבת עם האור החיים

הכאב פרץ כמו הר געש ושלח גרורות לכל מקום,
מלמד אותו דבר או שניים אודות סף כאב, או למען
האמת היעדר סף שכזה.
זהו. הוא לא מוותר.

יוסי שב למרפאה, נעץ צמד מרפקים נוקשים על
השלחן בחדר האחיות ולא אבה לקבל שום תירוץ,
נימוק או התחמקות. 'הרעלתם אותי!' קבע, כתב
אישום חריף מרצד באישוני.

'אה?' האח המשושע אפילו לא טרח להרים את
עיניו מהגיליון הרפואי שהיה מונח לפניו, 'מי הרעיל
אותך, אדון מוזר?'

'החדרתם לגופי חומר לא נהיר, גרמתם לי לשלל
תופעות לוואי וגם...' הוא מצידו היה ממשיך בשטף
הדיבור, בשצף הטענות הגואה, אולם לאח לא היה
את כל היום, בטח שלא עבור תמהוניים מסוגו.

'אתה יודע מה זה חיסון?' שאל רטורית ומיד השיב,
'חיסון הינו נגיף חי אך מוחלש, כזה המאפשר לגוף
ללחום בו ולייצר נוגדנים טבעיים באמצעות המערכת
החיסונית, וכך נמנעת פגיעה אמיתית ומשמעותית
בהרבה על ידי הנגיף המקורי שאינו מוחלש'.

זה היה גדול עליו. הוא לא הבין מילה מהטורקית
הרפואית שנורתה לעברו.
'אז... מה זה אומר, בעצם?'

'זה אומר שדווקא התופעות אותן אתה חש, מוכיחות
כי הנגיף המוחלש אכן נקלט בדמך' האח נד בראשו
ברחמנות, 'עובדה זו, ידידי, היא המבטיחה לך כי לא
תחלה בנגיף המקורי החזק יותר לאין ערוך'.

חיסון משמים

התורה הקדושה מספרת סיפור כאוב (דברים כא, טו):
"כִּי תֵהֵינָּה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֶהְיֶה וְהָאֶחָת
שְׂנוּאָה וְיִלְדוּ לוֹ בָּנִים הָאֶהְיֶה וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הֶבֶן
הַבֶּכֶר לְשִׁנְיָאָה."

אשה נישאת לבעלה, תולה תקווה מרובה בחיים
מאושרים לצידו ובכבוד הדדי שיפריח את הבית,
אולם עד מהרה היא מתבדה. כעבור תקופה המצב
הופך לא נעים בעליל, וזה בלשון המעטה. היא לא
זו שאינה מועדפת, היא איננה האשה השולית יותר.
היא שנואה, במלוא מובן המילה.

כאן עומד האור החיים הקדוש על לשון הכתוב,
ומחדד נקודה יסודית אשר יש בה כדי להנחות את
צעדנו במשעולי החיים ובאתגרים הטמונים בהם,
ואלו דבריו: "וְהָיָה הֶבֶן הַבֶּכֶר לְשִׁנְיָאָה - אָמַר הַכְּתוּב
בְּדָרָךְ וְדָאִית, עַל הָרָךְ אֲמַרְוּ (בראשית כט, לא): 'וַיֵּרָא ה'
כִּי שְׂנוּאָה לָאָה, כִּי ה' יֵרָאָה בְּנִשְׁבָּרֵי לֵב לְסוּמְכָם."

פרשה זו, מבהיר האור החיים, אינה עוסקת בתאוריה.
אם תתרחש תחילתו של הסיפור, אם אכן הפכה
האשה עם הזמן לשנואה בעיני בעלה וספגה את חיצו
השנאה המכאיבים, אזי 'וְהָיָה הֶבֶן הַבֶּכֶר לְשִׁנְיָאָה'

דקירה קטנה, וזהו.

מתכת דקיקה ננעצת בבשר החי, או ליתר דיוק
בווריד - לטענת האח בקופת החולים, מבחנה כסופה
מלאה נוזל תכול מתרונקת חיש ותוכנה מוצא את
דרכו בינות לוורידים ועורקים, נמהל בכדוריות הדם
ופועל את פעולתו הרחק מעין רואה.

העובדה שהוא מעווה את פניו בכאב חד בשעה
שדוקרים אותו, כך נראה, אינה מטרידה את האח.
גם כשהאח מחניק צווחת כאב זה לא מרגש את האדם
שמולו, וייתכן שהעיקול בקצות פיו של האח המדובר
זה בעצם חיזוק לועג לחולשתו?

כך או כך, כעבור דקה משוחרר יוסי הביתה ומרגיש
כמו אסיר עולם שראה אור יום לראשונה מזה
עשורים. הוא שאף אל קרבו את האוויר הצלול, נשא
עיניו אל על והתענג על ציוצי הציפורים ומשב הרוח.
'זהו, משוחרר' הפטיר האח ופנה לפצינט הבא.

ואז זה הגיע.

סחרחורת קלה הזדחלה בירכתי המח, לופתת את
העורף ואז שולחת טפריה אף בקדמת הראש. שם,
במעלה הגבחת המפורסמת שהקנתה לו כבר כאברך
צעיר את רושם העילוי המבושש, עשתה הסחרחורת
כבתוך שלה. חגה, מסתובבת ומכה ללא סדר או
היגיון.

'סליחה?' פנה כששפתיו יבשות ורועדות בו זמנית
לרופא אקראי שעבר במסדרון, 'עברתי עכשיו חיסון
נגד שפעת, ואני כולי מסוחרר. זה אמור להדאיג?'
'אה, זה כלום' הרופא הניף בידו בביטול וכמעט
המשיך הלאה.

'בטוח?' יוסי שולח מבט ספקני, כמעט מתחנן,
'הסחרחורת לא מדאיגה?'

הלה שלף מבט פגוע של אחד שהעזז לערער על
שבע שנות לימודי הרפואה שלו, 'אם אמרתי שזה
בסדר - זה בסדר'. לך תתווכח.

יוסי אזר את כל כוחות הנפש שלו, שירך את רגליו אל
מחוץ למרפאה ועשה את דרכו בשנית לכיוון החניה,
מתענג שוב על תחושת השחרור המיוחלת.

אבל אז, כמו להכעים, באו כאבי השרירים.

'למה בעצם כואב לי בכתף השמאלית, אם את החיסון
ביצעתי ביד ימין?' תהה לעצמו, ותן דרור לדימונים
פילוסופיים כאלה ואחרים, 'ומה לגבי הדקירה שאני
חש במותן? יש קשר בין הדברים?'

'יוסי!' קריאת הגיל של ברוך-שמחה, איזושהי
תערובות אנושית לא ברורה של קרוב משפחה -
שכן לשעבר - בן קהילה, הממה אותו. לא הקריאה
הנרגשת עצמה (כי אין משהו יותר מרגש ומסעיר כמו לפגוש
את יוסי במגרש החניה של המרפאה השכונתית, תודו), אלא
טפיחת השכם העוצמתית שהזכירה לו כי הוא מחוסן
טרי.

לספר, 'אותו חכרתי מהפריץ המקומי תמורת עמלה שמנה כמקובל'.

גג הפונדק דרש תחזוקה מתמדת וכך גם כתליו, אולם כשהמנהל שיכור וכל מעייניו במשחקי קלפים, אין פלא שהמקום הפך מוזנח עם הזמן ונראה יותר כמו חורבה.

'תקן את הגג' התרה בו הפריץ, 'שמא ידלוף המטר בחורף ויעשה שמות בפונדק'.

אולם יעקב מצדו נותר אדיש, מעורפל באדי אלכוהול. הוא דחה את התיקון מיום ליום ומחודש לחודש, עד אותו יום גורלי בו פרץ החורף הרוסי במלוא עוצמתו וללא כל התראה מוקדמת. הגשם הוטח בזעף בקורות הגג, כמו בועט בהם בזעם, ולא חלפו כי אם דקות ספורות עד שהפונדק כולו הוצף ויצא מכלל שימוש.

'יודע הרבי' המשיך יעקב בסיפורו, 'גם הפריץ פנה אליי באותה עת ושאל בדיוק את אותה שאלה: 'מה תאמר כעת?'

'ומה השבת לפריץ?'

'עכשיו די מאוחר!' דמעה זלגה במורד לחיו של יעקב, ובכך יצאה נשמתו.

'זכה יעקב' הפטיר הרה"ק מברדיטשוב, 'ונפטר מתוך תשובה'.

מעשה זה סיפר הרבי ה'דברי שמואל' לנכדו של אותו צדיק, ובסיימו את דבריו הציע לו להניח תפילין לראשונה מזה עשרות שנים. הלה נעתר לכך, ותיכף לאחר מכן נפרד ממנו הרבי כשהוא מותיר אצלו את התפילין הקדושות והיקרות שלו.

חלפו שנים ארוכות, וביום מן הימים פוסע ר' ישראל זלמן ברחובה של עיר והנה פונה אליו אדם הדור פנים, זקן ארוך יורד בחן על מידותיו וכל חזותו כשל בן עלייה.

'הנך מזהה אותי?' פנה אליו הזר, ומשנענה בשלילה גילה: 'אני הוא אותו פריץ. מאותו יום בו התחלתי להניח את תפילי של הרבי, התהפך לבי לטובה, שבתי אל אבי שבשמים בלב שלם ונעשיתי בעל תשובה גמור'.

פרשת השבוע פותחת באותה בת יפת תואר, אשר נשבתה במלחמה והשוכה חפץ לקחתה לו לאשה. דיברה תורה כנגד יצר הרע, ולכך מוקדשת פרשייה שלמה המתארת את התהליך שיש לבצע קודם שמתירים לו להינשא לה.

רבנו האור החיים הקדוש מבאר באריכות ובמתק לשון את הפרשייה כולה, כעוסקת בדרך התשובה המקרבת את האדם לאלוקיו לאחר שהוכתמה והתכלכה נשמתו בסיאוב היצר ופיתוייו הרעים, ובפרט בימי חודש אלול המסוגל לכך ביותר, ואלו דבריו:

"וְאָמְרוּ וְרָאִיתָ בְּשִׁבְיָהּ אִשֶּׁת יִפֶּת תֹּאֲרָה, אָמַר 'אִשֶּׁת' סְמוּךְ, פְּרוּשׁ, נִשְׁמַת אָדָם, כִּי אֵין הֵס"מ שׁוֹלֵט בְּנֶפֶשׁ עַד שֶׁתֵּרֵד מִטָּה וְתִכְנַס בְּאָדָם מִמֶּנּוּ הוּא לְקַחְתָּ בְּשִׁבְיָהּ, וְהִנֵּפֶשׁ תִּקְרָא אִשָּׁה, וְקָרָא לָזוֹ יִפֶּת תֹּאֲרָה כִּי הִנֵּפֶשׁ יָפָה עַד מָאֵד אֲלֵא שְׁמִתְנַוֵּל בְּמַעֲשֵׂי הָרָעִים. וְכִשְׁיִנְצָה הַיָּצָר, אֲזַי יִשְׁכַּל הָאָדָם בְּנֶפֶשׁוֹ מִה יָפָה וּמִה נְעִימָה הִיא... 'יִרַח יָמִים' זֶה שֶׁעוֹר הַמִּסְפִּיק לִשְׁבֹּ, אֲזַי יִרְמֶז לַחֲדָשׁ הַמִּיחָד לַתְּשׁוּבָה שֶׁהוּא חֲדָשׁ אֲלֻל"ו.

כך מאריך רבנו ומפרש כל פסוק בפרשיית יפת תואר, כשהוא מצביע על העובדה שבכח תורה, תפילה ומעשים טובים לא רק לטהר ולזכך את הנשמה מהטינוף שדבק בה, אלא אף להעלות אותה למדרגה עליונה ביותר ובבחינת 'זדונות נעשות לו כזכויות'.

נצל את הימים הקדושים הללו, נדע איזה אוצר מונח לפתחנו ועד כמה כבירה ועוצמתית ההזדמנות שהעניקו לכל יהודי משמים בחודש זה, ומי יתן והיה לבבנו זה ליראה את ה' אלקינו כל הימים.

טעם זקנים היה לו, לחסיד הישיש ר' ישראל זלמן שלובסקי ז"ל, אשר זכה לשמש בקודש אצל אדמו"רי בית סלונים במשך כמה דורות בזה אחר זה.

אם העולם אומר שגבאי הינו אחד מאלה שאינם מסוגלים להיות חסידים אמיתיים ולכופף את קומתם בפני הרבי, הרי ר' ישראל זלמן משמש דוגמה והוכחה חיה לכך שהדבר אפשרי ועוד איך. חסיד לוחט היה, דבק ברבותיו ללא שיור ומסתופף בצילם בהכנעה יתירה על אף שחלקם היו צעירים ממנו בעשרות רבים.

במהלך השנים צבר ר' ישראל זלמן אוצר לא מבוטל של מעשיות פלא ואמרות שפר אותם דלה מבארם הזכה של רבותיו והשקה הלאה לדור הבא ששתה בצמא את דבריו, ואחד המיוחדים שבהם הוא המעשה הבא.

היה זה כשהתלווה לרבו הרה"ק בעל 'דברי שמואל' מסלונים באחת מנסיעותיו ברכבת, בדרכו מלמברג לוורשה, יחד עם קבוצת חסידים נוספת. באחת התחנות עלה פריץ מגושם וגס רוח, והשתומם לנוכח המראה בו מצטופפת קבוצת יהודים סביב יהודי מבוגר, עוקבים אחר כל תנועה שלו וחרדים לכל מילה היוצאת מפיו.

'מי הוא האדם שסביבו הנכם מצטופפים?' תהה באוזני מאן דהו מבני החבורה, וזה האחרון בתגובה החווה כלפי הרבי, 'רבינר גדול הוא'.

'אהה' פלט הגוי שזה עתה התברר כיהודי לכל דבר וענין, 'גם אני נכד של רבי גדול'.

המשפט הכה בתדהמה את בני החבורה ותפס את תשומת לבו של הרבי עצמו, אשר ביקש לברר מי הוא אותו סב קדום וקדוש אשר פריץ המוני זה נמנה על צאצאיו לדאבון לב.

התברר כי הלה מיוחס למעלה בקודש, עד הרה"ק ר' מאיר בן סגורם של ישראל הרה"ק ר' לוי 'צחק מברדיטשוב. בנשימה אחת הוסיף וציין כי הוא משמש כיום כרופא האישי של הצאר הרוסי, וכך גם טרח להציג את העובדה המוזעזעת - כי זה לו ארבעים שנה שלא הניח תפילין רח"ל. 'בוא, שב ליד' האיר לו הרבי פנים, 'אספר לך מעשה אודות סבך הגדול'.

יעקב השיכור, או 'יעקב שחקן הקלפים' כפי שכינוהו אחרים, לא היה - כפי המשתמע משמו - מצדיקי הדור המופלגים. חטא יעקב ושנה, חטא שוב ונעשה לו כהיתר וכמעט כמצוה.

ככל יהודי ברדיטשוב, מפעם לפעם היה נתקל בדמותו המאירה של הרה"ק מברדיטשוב. הרבי מצדו היה ניגש אליו בכל פעם מחדש, ומציין בפניו בטון רציני ובהארת פנים מיוחדת כי הוא מקנא בו!

זאת כיון שהרי כבר אמרו חז"ל (יומא פו, ב): "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות", אם כן עד כמה תהיה כבירה ועצומה מעלתו של יעקב ההולל בשובו לפני אלוקיו בלב שלם, הלא מכסת עוונותיו גדשה זה מכבר את הסאה - וכל זה ייהפך לזכויות!

היינו מצפים כי יעקב יתעורר מהדברים הנוקבים, 'פנים את המסר, אך לא'.

'בשנה הבאה' היה מגיב בלעג, 'אצבור עבירות רבות נוספות, וכך יקנא בי הרבי עוד יותר...'

חלפה שנה, עבר עשור, והנה מוצא את עצמו יעקב מוטל על ערש דווי לקראת המעבר הבלתי נמנע לעולם האמת. לבקשתו אצה רעייתו אל הרבי, החישה אותו לבוא ולשבת על ידי מיטת השכיב-מרע וללוות אותו ברגעיו האחרונים.

'מה תאמר כעת?!' הרבי שיפד אותו במבט, נותן לו להבין שהחמיץ את חייו.

'פונדק דרכים היה לי' השיב יעקב בארשת רצינית והחל

הינה תוצאה פשוטה וטבעית של הדבר, ואין כלל ספק כי כך אכן יקרה. את היסוד הזה הציג דוד המלך בזמירותיו (תהלים לד, יט): **"קְרוֹב ה' לְנַשְׁכֵּרִי לֵב וְאֵת דְּכָאִי רוּחַ יוֹשִׁיעַ"**. בניגוד לפסוקים אחרים המעלים על נס את זכויותיו של האדם הגורמות לכך שיחננו אותו הקב"ה בישועה ורחמים, ואף בשונה ממקומות בהם נזכרת התפילה או התורה כגורם לכך שיייושע האדם ותעלה ארוכה לכאבו, כאן המשוואה פשוטה בתכלית ואינה כוללת מאום מלבד הכאב כשלעצמו.

'נשברי לב' שווה קרבת ה' וישועתו. כך, חד וחלק.

שברון הלב והכאב אותו נושא האדם, הרי הוא כאותו חיסון המשמש כהגנה מפני הנזק הנורא שיכול להתרחש במידה ולא ייתן אותו חיסון. הכאב חי וקיים, מורגש בעוז ואי אפשר להתעלם ממנו, אך באותה מידה ושמא אף יותר מכך - לא ניתן ואפילו אסור להתעלם מהתועלת וההצלה שהוא מביא עמו.

אין אדם שאינו סוחר עמו 'חבילה', צרור התמודדויות בהם ציירו אותו ממרום כבר כשנולד או בשלב מאוחר יותר בחייו. אין אחד שלא היה מייחל כי יסתיימו צרותיו ויעשה להם סוף, וכל אחד ואחד מזדהה ביותר עם המשפט המובא בגמרא (ברכות ה, ב) לגבי ייסורים, כמענה לשאלה 'חביבין עליך ייסורים' - 'לא הן ולא שכרן'.

אבל מה, במידה וכך קבע עבורנו הבורא 'יתברך, זו החבילה שהוא מסר לנו והיא עתידה ללוות אותנו עד שיגזור הקב"ה כי תיטל מעמנו. אם כן, לכל הפחות נתנחם בעובדה שסאת הייסורים הרי היא כחיסון, מגינה ומצילה, מושיעה ומעלה ארוכה לכאבים וייסורים גדולים בהרבה!

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

את ספרו 'אור החיים' כתב רבנו במשך שנים רבות, חלקן רוויות ייסורים ורדיפות, ולמרות הכל עשה הכל כדי להגיש דבר מבורר ומנופה לפני הלומדים שיענינו בספרו.

לא כל חידוש מבית מדרשו מצא את מקומו בספר, אלא אך ורק אותם פירושים שראה רבנו כי הם נהירים וברורים לקילורין לעיניים, אלה שבקדושתו ידע כי הם ראויים להיכלל בספר יסוד זה העתיד להאיר את עיני ישראל.

בהקדמתו לספר מציין רבנו בעצמו כמה וכמה פעמים כי אך מעט מזעיר מתוך חידושי תורה העלה על הכתב בספרו זה, 'ב' וג' גרגרים' לכל פרשה, כלשוננו.

דבר זה בא לידי ביטוי באופן מיוחד בספר.

מלבד קדושתו הנוראה של הספר הקדוש אור החיים, עוד ניכר בו ביתר שאת דווקא הכתיבה והעריכה הנאותה, המציגה לפני ההוגה בדבריו הקדושים את פירושו לתורה בשבעים פנים, תוך שהוא חושף לעיני הלומד את פירושה של תורתנו הקדושה בכל רבדי וענפי התורה - פשט, רמז, דרש וסוד, וכל זאת מבלי להלאות ולהקשות על המעיין בספר, דבר דבור על אופניו וללא אריכות לשון או קוצר אמרים ללא צורך.

יחד עם זאת, דווקא כאן בולטת ענוותנותו המיוחדת של רבנו. בדבריו הוא מתנצל כי 'לא יכול היה לכתוב את הספר באופן מסודר', ונתלה בכך שאחד המרכה ואחד הממעט ובלבד שיכונן לבו לשמים.

כל זאת כשניכר לעין בחוש כיצד בנוי הספר לתלפיות ומסודר באופן מופלא, כל תיבה מכוונת וכל קטע מביע במדויק את כוונת המחבר והמסר שבחר להעביר.

מקום בפני עצמו תופסת עצם כתיבת הספר בקדושה ובטהרה, תוך הינזרות מוחלטת ממנעמי העולם וחיי פרישות של ממש.

'אדם שאי פעם טעם טעמה של כוס תה' התלהט פעם הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זי"ע בדברו על רבנו האור החיים, קדושתו הנוראה וקדושת ספרו, 'אינו מסוגל לכתוב מילים קדושות שכאלו!'

שביבי אור

ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

רבנו האור החיים, בתוך דבריו על פרשת יפת תואר, כותב דבר מבהיל: "כִּי בְּאַמְצָעוֹת מַעֲשֵׂה הַמִּצְוָה יִתְלַבֵּשׁ בְּאָדָם אֹרֶה הַשְּׂכִינָה, וְיִגְרַשׁ מִמֶּנּוּ חֵלֶק הָרַע, כְּאֹמְרוֹ (קהלת ה, ה): 'שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יִדַּע דָּבָר רָע', וְכֵמוֹ כֵּן הָעוֹסֵק בַּעֲבֹרָה מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ רוּחַ הַטְּמָאָה וּמַעֲוֹת דְּרָכָיו".

התוצאה של מעשה טוב, היא התלבשות אור השכינה וחלק הטוב באדם, ומאידך גורמת הבחירה ברע להתדבקות רוח טומאה באדם. אם רק נזכה להפנים את הדברים, להציב אותם לנגד עינינו, הרי שהם ישמשו כתמזכור עבורנו היכן שרק נפנה!

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאורו הזך של האור החיים

פרשת השבוע עוסקת, בין השאר, במקרה הבא: "כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה אֲבִינוֹ שִׁמְעֵ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וַיִּסְרוּ אוֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם" (כא, יח).

בפירושו תוהה האור החיים הקדוש אודות הלשון 'אֲבִינוֹ שִׁמְעֵ', בעוד שלכאורה היה נכון יותר לכתוב: 'אֲבִינוֹ שִׁמְעֵ'. בתירוצו משמיע לנו האור החיים מוסר השכל נוקב ומטלטל, ואלו דבריו הקדושים:

"וְאֹמְרִי שֶׁבֶא לְהַעֲרִי, כִּי כְּשֶׁאָדָם מִמְּלִיךָ בְּתוֹכוֹ יֵצֵר הָרַע נִשְׁלָל מִמֶּנּוּ הַיְדִיעָה וְהַשְׂמִיעָה מִהַנְּאֻמָּר אֵלָיו, כִּי הַיֵּצֵר עוֹמֵד עַל מִפְתַּח הַלֵּב וּמוֹנֵעַ הַדְּבָרִים מִהֵגִיעַ אֶל הַנֶּפֶשׁ, כִּי הֵם יַחֲבִיבוּהוּ לַצָּאֵת מִשֵּׁם. וְהַמְשַׁלְתִּי הַדָּבָר לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ שׁוֹעֲרָיו גִּבּוֹרִים וְלִסְטִים, וְהַבָּאִים לְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מֵהֶם - הֵיטָכֵן שֶׁהַשׁוֹעֲרִים הֵם יוֹצִיאוּ לָהֶם רְשׁוֹת לִפְנֵי חֲלִיבָם לְמֶלֶךְ, כְּמוֹ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה. וְהוּא אֹמְרוֹ 'כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ וְגו' אֲבִינוֹ שִׁמְעֵ וְגו'', פְּרוֹשׁ, מִשְׁלָל הוּא בַּעֲדָה הַשְׂמִיעָה, כִּי לֹא יִגִּיעוּהוּ הַדְּבָרִים מִצֵּד הַמוֹנֵעַ הַיּוֹשֵׁב עַל מִפְתַּח הַלֵּב".

כשאדם נתון בידי יצרו, הרי הוא ככלוא במאסר כשעל הפתח ניצב הכן שומר קשוח שכל מטרתו לחסום כל קשר בינו לבין העולם החיצון. כך גם היצר, אודותיו מתבטאים חז"ל (ברכות סא, א) כי הוא יושב על מפתח הלב ושולט בו כמעט ללא מצרים, מונע מכל דבר שריח קדושה נודף ממנו לבוא בשערי הלב ולהטות את לב האדם לטובה.

זהו אפוא מצבו העגום והנורא של בן סורר ומורה.

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

למד אור החיים הקדוש - והכריז 'המגפה נעצרה'...

בתו הקטנה של רבי גדליה דוד ג. חסידו של הרה"ק האהבת ישראל מוויזניץ, חלתה באדמת והצטננה וקיבלה חמש דלקות בגופה, וכתוצאה מכך התנפחה רחל, בעת ההיא הגיע לעיר פרופסור מקלויזנבורג, ורג"ד הזמינו לבדוק את החולה, כשראה אותה, יצא מהחדר בלי לבדקה. מיד הבינו כי המצב קשה מאד.

בצאתו אמר לרג"ד: "וכי אינך רואה כי עד שאתם תלכו לבית מרקחת להביא את התרופה, כבר לא יהיה למי לתת אותה?" רג"ד לא התייאש מדבריו ובלי להכנס לביתו, רץ אל הרכבת ונסע לגרוויסווארדיין לבקש ישועת רבו מרן אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע, בהגיעו באור ליום ששי נכנס בבהלה והכריז: "רבי, הפרופסור התייאש מחיי בתי".

מרן האהבת ישראל זי"ע ישב אז ולמד אור החיים הקדוש עם בנו הרה"צ ר' שמואל אבא זצ"ל, וכאשר רג"ד סיים את דבריו: סיים רבנו את הקטע והכריז: "והמגפה נעצרה" - לרופא אין זכות להתייאש, יהיה טוב - ואיחל רפואה שלמה.

ר' גדליה דוד חזר לעירו, ובהגיעו לתחנת הרכבת סיפרו לו כי בבוא הרופא לבקר את החולה, היא פתחה פיה ושאלה אותו אם מותר לה לשתות - מאז הוטב מצבה והבריאה לגמרי.

(קדוש ישראל - ח"ב עמ' תסו)

מתיבתא אור החיים

מקום לא היו נאסרין עד עולם. ובזה יישב גם כפל הטעמים, שאילו רק שכרו את בלעם והיו מקדמים לבני ישראל בלחם ומים אפשר שלא היו נענשים להיאסר עד עולם, ולכן טרחה התורה לכתוב את שני הטעמים.

ג. בספר בארות יצחק מבאר שדוקא עמון ומואב שהם צאצאי לוט שהיה נחשב לצדיק במידה זו של חסד והכנסת אורחים, כפי שמצינו שטרח בעשיית משתה למלאכים, והפציר באנשי סדום שלא לעשות דבר לאורחיו, עם צאצאיו מדקדקים ביותר בענין זה של חסד והכנסת אורחים, כפי המידה שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, כן הוא באדם שצדיק לענין דבר אחד כגון לוט שהיה צדיק במצות חסד. ומשום כך אדום לא נתבעו על כך שלא קדמו לבני ישראל ועמון ומואב נתבעו. ולפי זה מבאר הענין לדעת הסוברים שמואב כן מכרו לחם ומים, ומה שלא קדמו היינו שלא

קדמו בחינם, ויש להקשות וכי מפני שלא גמלו עמם חסד לתת להם חנם נענשו להיאסר עולמית בקהל, ולפי שכל זה מיישב שכל זה הוא ממידה זו שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, ובדבר זה נחשב לוט צדיק ועל כן דוקדק עם צאצאיו כחוט השערה.

ענין זה:

א. באברבנאל ביאר ענין זה, שהטעם שלא זכר לאדום מה שלא קדמו לבני ישראל בלחם ומים, הוא מפני שיעקב לקח הבכורה במרמה מעשו, ויש לאדום טענה לשנוא את ישראל, ולמרות זאת לא יצא לקראתם בחרב, מפני זה הותרו לבוא לאחר שלושה דורות. ומצרים הותרו מפני שהיו לישראל אכסניה בשעת הדחק, ולכן אע"פ שהרעו להם ראוי שלא לקפח שכרם. מה שאין כן לגבי עמון ומואב שלא היתה להם טענה לשנוא את ישראל ואדרבה היו מחוייבים בהכרת הטוב מחמת הטובה שהיטיב אברהם עם לוט, מפני כך נאסרו עד עולם.

ב. בפירוש באר יוסף כתב לבאר שמעלת החסד שעשו מצרים מחייבת שלא יקפחו שכרם, ואם היו מואב מקדמים בלחם ומים, אפשר שאף ששכרו את בלעם לקללם והיו נענשים שלא לבוא בקהל כמה דורות לפי חומר עוונם, מכל

כתב רבינו (דברים כג ד): לא יבא עמוני וגו' על דבר וגו'. קשה ואמרו אשר לא קדמו והלא מצינו שאמר הכתוב (לעיל ב' כ"ט) כאשר עשו לי בני עשו וגו' והמואבים, ופירשו רבותינו ז"ל (רש"י שם) שחזרו למאמר אוכל בכסף, ב' אחר שהם שכרו עליהם בלעם לקללם מה מקום לחוש על שלא קדמו בלחם, ואולי שאמר על דבר וגו' להעיר שעל סיבה זו בלבד יתחייב הדין להרחיקם שלא יבואו בקהל, ופי' קדמו היא להוציא דורון לסעד לבם בלחם וכו' שהם חייבים לעשות כן מכל האומות כעל כל הגמולות אשר גמלם אברהם אבינו עליו השלום, כי מה שמכרו להם לחם ומים היה להנאתם של מואב גם לפתותם להפילם בעריות, והוא מה שדקדק הכתוב לומר לא קדמו אתכם פירוש להנאתכם.

וכוונת רבינו שאף שטעם ששכר את בלעם הוא טעם מספיק כדי לאוסרם, הוסיפה התורה

ללמדנו שגם כפיות טובתם שלא קדמו הינה סיבה מספקת לאוסרם. ויש לשאול אם כן מפני מה מצרים ואדומיים הותרו לבוא בקהל לאחר שלושה דורות, והלוא מצרים גם הרעו לישראל וכן אדום ובפרט עמלק שהוא מזרע אדום, ומצינו כמה דרכים ביישוב

מה לומד האור החיים הקדוש מניקוד הפסוק "כִּי תֵצֵא לְמִלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ"?

- 'לְמִלְחָמָה' בפת"ח, היינו למלחמת היצר שהיא המלחמה העיקרית.
- 'לְמִלְחָמָה' עם מ"ם דגושה, בא להדגיש שמדובר במלחמת מצוה בלבד.
- 'עַל אֹיְבֶיךָ' ולא 'אֶל אֹיְבֶיךָ', שלא תתקרב אליהם ותלמד מדרכיהם.

תשובה מגליון קודם: תשובה ב' - בעת המיתה רק נפדרת הנפש מהגוף, אך החטא ממית את הנפש ממש.

מצא חיים

חידה שבועית בעיון דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמדוריו מבית מתיבתא

פתרונות יש לשלוח לא יאוחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'גדרים פלוס' - באר ישראל

- על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה. 3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדדעס) בארץ ישראל למקרה של זכייה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תערך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה בגליון פר' שלח: ה' ישראל מרדכי ויסברג, בית שמש

מחוברים לחיים
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 02-803-9999

